

Miniklasjes en infobalies

LIES VAN ROMPAEY
FOTO'S ROB STEVENS

De aanpak van Juf Griet en juf Ina

Miniklasjes, infobalies, sporen, kinderen en juffen die apart en toch samen werken, ... even zag ik door het bos de bomen niet meer toen juf Griet en juf Ina enthousiast hun klas-overschrijdende werking uitlegden. Overrompeld voelde ik me. Maar een goed uurtje later was ik overtuigd: deze slimme juffen weten waar ze mee bezig zijn en geloven in hun aanpak.

Wat?

38 leerlingen telt het zesde leerjaar van vrije basisschool De Rank in Wezemaal. Allemaal met hun eigen sterktes en zwaktes maar ook één grote gemene deler: alleen maar luisteren naar de juf gaat al snel

vervelen. Bovendien werd de groep ook steeds meer divers én ontdekten de juffen dat leerlingen vaak meer kunnen dan ze eerst dachten. Daarom gingen ze op zoek naar een manier van werken die leerlingen en leerkrachten stimuleerde om de

eigen sterktes en groeikansen goed in te schatten, die leerlingen aanzette om zelfstandig te werken, en die door succeservaringen te creëren voor iedereen, ook het welbevinden van de leerlingen een flinke stap vooruit hielp.

Juf Ina (links): "Onze deuren staan de hele tijd open. Wij lopen constant bij elkaar binnen en buiten."

Juf Griet: “De belangrijkste raad: doe het in je eigen ritme. Blijf zoeken. Respecteer ook het tempo van je leerlingen. En geniet van elke stap vooruit!”

Juf Ina: “Dat sporenbeleid stond ons wel aan, alleen bleven ook daar de kinderen zonder stem. Het waren de leerkrachten die de niveaugroepen indeelden. Zij beslisten. Zo werkten wij in het zesde trouwens ook al. Maar we wilden een stap verder gaan. We droomden van een klas met leerlingen die zelf kunnen inschatten hoever ze op welk vlak staan. Zowel leerlingen als leerkrachten moesten ook af van hun *fixed mindset*. We merkten bijvoorbeeld dat sommige leerlingen ervan overtuigd waren dat wiskunde niets voor hen was. Terwijl wiskunde zeer divers is. Het is niet omdat je voor meetkunde hulp nodig hebt dat je geen vraagstukken kan oplossen. Dat zijn heel verschillende dingen. En de ontdekking dat bepaalde aspecten van wiskunde wél binnen hun bereik lagen, gaf sommige kinderen echt een boost.”

Hoe?

Juf Griet: “We geven de leerlingen bij het begin van de week een overzicht van de dagen waarop we in sporen gaan werken en wanneer welke instructie gegeven zal worden. In het begin van het schooljaar starten we het systeem op met een voormiddag in de eigen klas. Het is de bedoeling om geleidelijk aan te evolueren naar een lesweek waarin voor de meeste vakken klasdoorbrekend gewerkt wordt.”

Juf Ina: “Griet en ik spreken af wie welke miniklas geeft. Een miniklas is een instructieles over een bepaald aspect van de leerstof. Bijvoorbeeld het aanbrengen van een bepaalde woordenschat in het Frans of een les over de ruimtefiguren. De verdeling van die miniklasjes tussen ons tweeën gebeurt voor een groot stuk op basis van onze eigen sterktes en interesses. We spreken van een miniklas omdat niet alle leerlingen de instructieles moeten volgen.”

Waarom?

Juf Griet: “Het viel me af en toe op dat leerlingen die we in het verleden altijd goed bij het handje hielden omdat we ervan overtuigd waren dat ze veel hulp nodig hadden, eigenlijk veel meer in hun mars hadden. Alleen beseften wij én zij dat nog niet. Dus zochten we naar een manier om een heel diverse groep zo aan te pakken dat alle leerlingen de juiste uitdagingen en de juiste kansen kregen. Ik ging samen met een collega kijken en luisteren in een andere school waar er met een

sporenbeleid gewerkt werd. Elke leerling volgt daar voor een vak een bepaald spoor. In spoor 1 zitten de leerlingen die een directe instructie nodig hebben voor ze met de leerstof aan de slag kunnen gaan, in spoor 2 de leerlingen die alleen kunnen starten maar af en toe nog hulp nodig hebben, in spoor 3 de leerlingen die een verdiepend traject afleggen en in spoor 4 leerlingen die een eigen traject afleggen. Dat kan gaan om hele snelle leerlingen of om leerlingen met extra zorgnoden.”

Juf Griet: "Terwijl in het ene lokaal een miniklas doorgaat, is er in de andere klas een "infobalie" voor de kinderen die de instructie niet nodig hebben en zelfstandig aan het werk gaan. De leerlingen die zelfstandig werken, plannen op dat moment zelf welke oefeningen of lesjes ze maken en in welk spoor ze gaan zitten. Een leerling die het Frans al zeer goed onder de knie heeft, kan op dat moment zijn Nederlands bijspijkeren of vraagstukken oplossen. De leerlingen maken een eigen week-schema op waarin ze al hun lessen plannen op basis van het werk dat af moet en op basis van de miniklasjes die ze willen volgen. Om zelf in te schatten in welk spoor ze gaan zitten, kunnen ze bij de opgave die ze krijgen groene, oranje of rode bollen zetten. Groene voor vragen die ze gemakkelijk zelfstandig kunnen oplossen. Oranje bij de vragen waarvoor ze misschien hulp nodig hebben. Rood voor vragen waarop ze blokkeren. Als ze voor een les vooral rode bollen hebben gezet bij de opgaven, dan is het duidelijk dat ze het miniklasje moeten volgen. In het begin vraagt dat wel wat toezicht. Kinderen loslaten maar tegelijkertijd ook goed opletten dat ze niet verdrinken. En ook: ze aansporen om af en toe eens uit hun comfortzone te komen."

Juf Ina: "De juf aan de infobalie moet van alle markten thuis zijn. Het ene moment komt er een vraag over wiskunde, het andere moment springt ze bij als er vragen zijn over zinsontleding. Leerlingen die met gelijkaardige vragen tot bij de juf komen, kunnen even bij elkaar gezet worden en worden aangespoord om eens te kijken of ze er samen niet uit komen. Probleemoplossend denken dus. We werken trouwens niet alleen voor de hoofdvakken (taal, wiskunde, Frans, ...) op deze manier. Ook andere vakken zoals muzische

vorming proberen we klasdoorbrekend aan te pakken. We werken dan wel niet in een sporenbeleid. De kinderen moeten om beurten dat bepaalde lesje volgen."

Juf Griet: "Ook godsdienst zetten we niet in sporen. Het startgesprek en het filosofisch nagesprek doen we klassikaal of met de twee klassen samen. Maar de opdrachten die erbij horen, kunnen de leerlingen wel zelfstandig doen."

Tucht of chaos?

Juf Griet: "Eigenlijk is het muisstil.

Alleen de miniklas kan je horen.

Natuurlijk moet je in het begin even streng zijn. Maar het werkt."

Juf Ina: "Onze deuren staan de hele tijd open. Wij lopen constant bij elkaar binnen en buiten. Hoewel er altijd een speciale band blijft met de eigen leerlingen, zijn de kinderen van Griet ook mijn kinderen en omgekeerd. We hebben evenveel gezag over de hele groep. We vertrouwen

mekaar en durven echt ons eigen ding doen, samen."

Wat zeggen de kinderen?

Juf Ina: "We vragen heel veel feedback aan de leerlingen, zeker in het begin van het schooljaar. Dan moeten ze na de eerste lessen die we op deze manier laten verlopen hun "tops en flops" op papier zetten."

Juf Griet: "Sommige kinderen hebben het van bij het begin vast en vinden het onmiddellijk keitof. Andere vinden het vreselijk. Als ik vraag waarom, zeggen ze: "ik zie andere kinderen aan iets anders werken dan ikzelf. Dan wil ik dat ook beginnen en laat ik mijn ander werkje liggen en ... dan ben ik met niets klaar". Voor die leerlingen heeft het systeem zijn tijd nodig. Ze moeten leren plannen en zelfstandig werken. We merken dat dat geen onhaalbare kaart is. Alleen hebben sommige net iets meer tijd nodig om het door te hebben."

Juf Ina: "Een miniklas is een instructieles over een bepaald aspect van de leerstof. Griet en ik spreken af wie welke miniklas geeft, voor een groot stuk op basis van onze eigen sterktes en interesses."

Juf Ina: "Dit jaar zijn er bij mij in de klas ook veel kinderen die blij zijn dat ze kunnen doorwerken, dat ze niet moeten wachten. Een wiskundeles duurt vijftig minuten. Er zijn kinderen die de leerstof al heel snel doorhebben en ook snel met de oefeningen klaar zijn. In plaats van nog meer oefeningen over dezelfde leerstof te moeten maken, kunnen ze nu aan iets anders beginnen. Als ze bijvoorbeeld erg snel zijn in wiskunde maar voor Frans meer tijd nodig hebben, kunnen ze die tijd ook gewoon nemen."

Valkuilen?

Juf Ina: "Voor onszelf? Het feit dat we veel moeten overleggen. Daar hebben we de tijd eigenlijk niet voor. Dus dat moet buiten de schooluren gebeuren. Om efficiënt op deze manier te kunnen werken, moet je eigenlijk een georganiseerd overlegmoment hebben. Wij overleggen nu vooral via messenger of dropbox. Een-op-een overleg is er veel te weinig. We wisselen documenten uit, sturen aanvullingen en aanpassingen door, ... Het is zoeken en puzzelen, maar het geeft veel voldoening dus doen we voort."

Juf Griet: "Een andere valkuil is dat je er veel te veel tijd in gaat steken. Ook in bijzaken zoals het zoeken naar icoontjes. We wilden bijvoorbeeld op een leuke manier aanduiden waar tijdens welke les de infobalie zou staan. Een hele zoektocht werd het. Maar uiteindelijk heb je geen icoontje nodig. Een groen en een rood blad volstaan. Als er een groen blad aan mijn bureau hangt, ben ik de infobalie en kunnen de kinderen bij mij terecht voor hun vragen."

Juf Ina: "Voor de kinderen is zoals gezegd het plannen een hele opgave, vooral in het begin van het schooljaar. Maar het is fijn om ze erin te zien groeien. Waar we wel op willen letten: voor sommige kinderen is het niet evident om steeds maar van klas en bank te moeten wisselen. Ze hebben soms nood aan

hun eigen plekje. Daar houden we rekening mee. Niet voor alle kinderen is flexibel werken een goed idee. De structuur is minder zichtbaar en dat kan lastig zijn. Deze kinderen krijgen van ons wat extra begeleiding en een vaste werkhoeke."

Opstekers?

Juf Ina: "De grootste opsteker is het welbevinden van de kinderen. Ze merken dat ze er met een beetje hulp altijd wel geraken. En ook dat ze niet voor elke les hulp nodig hebben. Dat geeft hen zelfvertrouwen. Van ons mogen ze niet meer zeggen: "ik kan dat niet". Ze mogen wel zeggen: "ik kan dat NOG niet". We willen hen zo afhelfen van hun *fixed mindset*. Hen laten inzien dat ze kunnen groeien. Dat ze dat in feite constant doen."

Juf Griet: "Je kan kinderen ook van heel nabij opvolgen. Je ziet goed wie in welk spoor zit en hoever hij of zij staat met zijn oefeningen en opdrachten. Bovendien kunnen we door samen te werken over de twee klassen heen aan iedereen de aandacht geven die hij of zij nodig heeft. We verwijzen ook naar elkaar door. Het kan gebeuren dat je als leerkracht op een bepaald moment niet meer goed weet hoe je een leerling verder kan helpen. Dat je op een muur botst. Dan is het goed dat je kan zeggen: "vraag dat eens aan juf Ina". Want een frisse blik kan soms wonderen doen."

Juf Ina: "Kinderen kunnen ook niet meer ongezien ergens van onder muizen. Zowel snelle als zwakkere leerlingen verstoppelen zich vaak al eens in een klas. Dat kan in dit systeem niet meer. Bovendien leren kinderen zelfstandig denken en plannen én worden ze regelmatig samen gezet om aan een opgave te werken. Al die vaardigheden zullen ze in de toekomst zeker nog nodig hebben!"

Toekomst?

Juf Griet: "De werking op zich zit nu wel goed, denken we. Het is onze

bedoeling om op deze manier te blijven verder werken zodat het echt ons eigen vertrouwde ding wordt. Maar op praktisch vlak kunnen we nog wel vooruit."

Juf Ina: "We dromen van een vlotte doorgang van de ene naar de andere klas, bijvoorbeeld door een gat in de muur. Nu moet alles via de gang gebeuren. Dat is wat omslachtig en het voelt ook nog te veel als twee aparte ruimtes. Maar om dat te veranderen is er natuurlijk wat onderzoek nodig naar de draagkracht van onze muren en naar de financiële ruimte die de school heeft om zo'n ingreep te doen."

Juf Griet: "Zo'n flexibele structuur zou ideaal zijn. Door de twee klassen meer als een gemeenschappelijke ruimte te zien, zouden we heel wat plaats kunnen uitsparen. Dan heb je nog maar één leeshoeke nodig voor beide klassen en ook nog maar één computerwand. Er zijn dan ook meer werkbanks vrij en er komt meer openheid in de klassen. Bovendien krijgen we dan ook de kans om de banken anders te schikken en ruimte te voorzien voor wie meer afgezonderd wil werken."

Juf Ina: "Dit jaar voeren we ook werkbakjes in, die de vaste bank moeten vervangen. Kinderen kunnen al hun materiaal in een persoonlijk bakje steken zodat verhuizen van de ene klas of bank naar de andere gemakkelijker wordt. 's Avonds gaan alle bakjes netjes in een kast."

Een goede raad om af te sluiten?

Juf Ina: "Wij hebben ondertussen al een heel traject afgelegd. Onze manier van werken is ideaal voor ons, maar zal dat niet voor iedereen zijn. Bovendien zijn we gegroeid in onze methode. We wandelden stap voor stap. De ene week al wat sneller dan de andere."

Juf Griet: "Dat is meteen de belangrijkste raad die we kunnen geven: als je deze weg wil opgaan, doe het dan in je eigen ritme. Laat het gestaag groeien. Blijf zoeken. Respecteer ook het tempo van je leerlingen. En geniet van elke stap vooruit!" ■